

4 Porodnost

Třetí rok po sobě vzrostl počet živě narozených dětí. Oproti roku 2015 se zvýšil o 1,9 tisíce na 112,7 tisíce. Zároveň narostla i hodnota úhrnné plodnosti z 1,57 na 1,63 dítěte na jednu ženu, přičemž intenzita plodnosti se zvýšila u žen téměř v každém věku. Průměrný věk matky při narození dítěte zůstal na 30,0 letech. Podíl živě narozených dětí mimo manželství dosáhl 48,6 %.

Počet živě narozených dětí, který v roce 2016 dosáhl 112 663, byl nejvyšší v posledních šesti letech. Důvodem byl zejména nárůst intenzity plodnosti, protože počet žen v reprodukčním věku se od roku 2010 snižuje. Například v roce 2010 se živě narodilo více dětí (117 153), i když byla hodnota úhrnné plodnosti nižší než nyní (1,49 vs. 1,63 dětí na jednu ženu), a to právě proto, že bylo více žen v reprodukčním věku (2 537 vs. 2 396 tis.). V roce 2016 ze 112 663 živě narozených dětí bylo 57 837 chlapců a 54 826 dívek. Tato relace mezi narozenými chlapci a dívkami tak odpovídala typickému poměru 105–106 živě narozených chlapců na 100 dívek. Počet mrtvě narozených dětí meziročně vzrostl z 398 na 420 v roce 2016. Od roku 2012 jsou počty mrtvě narozených dětí vyšší než v předchozích letech, což souvisí se změnou definice mrtvě narozeného dítěte¹⁰. Mrtvorozenost, tj. podíl mrtvě narozených dětí z 1 000 všech narozených dětí, mírně meziročně vzrostla z 3,6 ‰ na 3,7 ‰.

Tab. 4.1 Narození, 2006–2016

	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Narození celkem	106 130	108 990	108 955	107 117	110 252	111 162	113 083
Mrtvě narození	299	317	379	366	392	398	420
Živě narození	105 831	108 673	108 576	106 751	109 860	110 764	112 663
v tom: chlapci	54 612	55 789	55 536	54 702	56 410	56 817	57 837
dívky	51 219	52 884	53 040	52 049	53 450	53 947	54 826
Porody celkem	103 985	106 921	106 952	105 310	108 547	109 519	111 396
v tom: jednočetné	101 855	104 862	104 957	103 518	106 853	107 889	109 719
dvojčat	2 115	2 049	1 987	1 779	1 683	1 617	1 667
trojčat	15	10	8	12	11	13	10
čtyřčat	-	-	-	-	-	-	-
paterčat	-	-	-	1	-	-	-
Podíl vícečetných porodů (%)	2,0	1,9	1,9	1,7	1,6	1,5	1,5

Počet porodů narostl mezi roky 2015 a 2016 o 1,9 tisíce na 111 396. Zvýšil se počet porodů jednočetných i dvojčat. Podíl vícečetných porodů stagnoval na 1,5 %. Za poslední dekádu sice tento podíl poklesl z 2,0 % v roce 2006, avšak ještě před čtvrt stoletím dosahoval pouze 1,0 %. Z dlouhodobého hlediska jsou hodnoty podílu vícečetných porodů vyšší, což je ovlivněno zejména častějšími porody z těhotenství, která započala umělým oplodněním, ale také vyšším průměrným věkem ženy při narození dítěte. V posledních letech lze

¹⁰ Narozením mrtvého dítěte se dle vyhlášky č. 11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky, která byla k 1. 4. 2012 zrušena zákonem č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, rozumělo „úplné vypuzení nebo vynětí z těla matčina, jestliže plod neprojevuje ani jednu ze známek života a má porodní hmotnost 1 000 g a vyšší“. Národní legislativa od 1. 4. 2012 definici mrtvě narozeného dítěte nyní neobsahuje, definuje však plod po potratu, kterým se rozumí „plod, který po úplném vypuzení nebo vynětí z těla matčina neprojevuje ani jednu ze známek života a současně jeho porodní hmotnost je nižší než 500 g, a pokud ji nelze zjistit, jestliže je těhotenství kratší než 22 týdnů.“ Hranice pro vymezení mrtvě narozených dětí se tak snižuje na 500 g. Podle závazného Nařízení Komise (EU) č. 328/2011 členské země poskytují data za takové mrtvě narozené děti, k jejichž úmrtí došlo před úplným vypuzením či vynětím z těla matky – smrt je indikována skutečností, že po oddělení od matky plod nedýchá ani nevykazuje jiné známky života jako například srdeční akci, pulzaci pupečnicku nebo aktivní pohyby kosterního svalstva – měly porodní hmotnost 500 g a více, či byly narozené po dvacátém druhém dokončeném týdnu těhotenství, nebo byly při porodu alespoň 25 cm dlouhé, a to od temene hlavy k patě.

pozorovat vliv změny legislativy na pokles podílu, protože legislativa motivuje ženu k přenosu pouze jednoho embrya¹¹.

Průměrná hmotnost živě narozeného dítěte dosáhla v roce 2016 hodnoty 3 281 gramů a v posledních letech se výrazně nezměnila, obdobně jako struktura živě narozených dětí podle hmotnostních kategorií.

Nejčastější byly děti vážící mezi 3 000 až 3 499 gramy, které v roce 2016 představovaly 38,9 % všech živě narozených dětí. Druhá nejčastější hmotnost narozeného dítěte spadala do kategorie 3 500–3 999 gramů (27,6 %). Děti vážících hned po porodu méně než 2,5 kg bylo 7,5 %.

Tab. 4.2 Živě narození podle porodní hmotnosti, 2006–2016

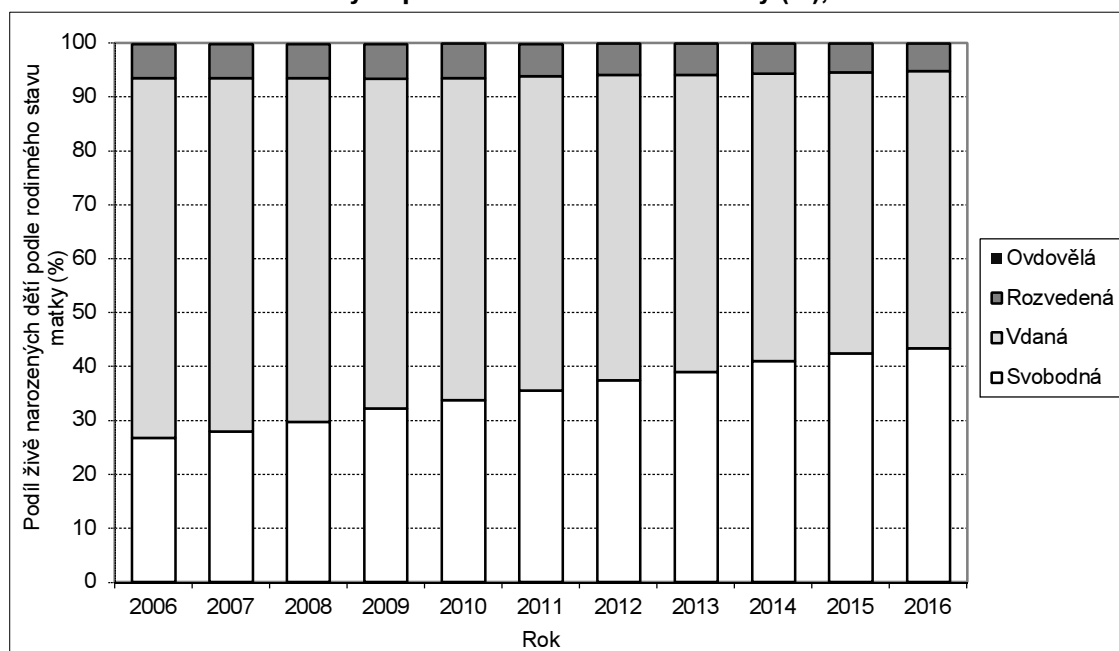
	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
méně než 1 000 gramů	421	450	463	440	418	453	494
1 000 - 2 499 gramů	7 094	7 810	8 201	8 121	8 025	8 013	7 991
2 500 - 2 999 gramů	17 680	19 256	19 551	19 310	19 457	19 533	19 459
3 000 - 3 499 gramů	40 633	41 917	41 899	41 174	42 361	42 755	43 799
3 500 - 3 999 gramů	30 731	30 482	29 667	28 835	29 891	30 000	31 144
4 000 - 4 499 gramů	8 204	7 533	7 370	7 073	7 302	7 523	7 767
4 500 a více gramů	1 068	848	871	816	858	864	976
nezjištěno	-	377	554	982	1 548	1 623	1 033
	%						
méně než 1 000 gramů	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
1 000 - 2 499 gramů	6,7	7,2	7,6	7,6	7,3	7,2	7,1
2 500 - 2 999 gramů	16,7	17,7	18,0	18,1	17,7	17,6	17,3
3 000 - 3 499 gramů	38,4	38,6	38,6	38,6	38,6	38,6	38,9
3 500 - 3 999 gramů	29,0	28,0	27,3	27,0	27,2	27,1	27,6
4 000 - 4 499 gramů	7,8	6,9	6,8	6,6	6,6	6,8	6,9
4 500 a více gramů	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
nezjištěno	-	0,3	0,5	0,9	1,4	1,5	0,9

Podíl dětí narozených vdaným ženám poklesl v posledním sledovaném roce na 51,4 % (i přes nepatrný nárůst jejich absolutního počtu), přičemž o rok dříve byl 52,2 %. Ještě v roce 2006 se vdaným ženám narodily dvě třetiny dětí. Absolutně poklesl počet živě narozených dětí vdaným ženám za posledních deset let z 70 572 na 57 930 (tj. o -17,9 %). Naopak zastoupení dětí narozených svobodným matkám narostlo ve stejném období z 26,7 % na 43,3 % (absolutně z 28 292 na 48 807, tj. o 72,5 %). V roce 2016 byl nárůst u svobodných matek o 1,9 tisíce a prakticky tak tvořil nárůst celkového počtu živě narozených dětí. Naopak meziročně poklesl počet živě narozených dětí rozvedeným matkám o zhruba dvě stě na 5 730 a jejich podíl se snížil na 5,1 % v roce 2016 (o deset let dříve byl 6,3 %). Zastoupení dětí ovdovělých matek se v posledních sledovaných letech pohybuje okolo 0,2 %.

Tab. 4.3 Živě narození podle rodinného stavu matky, 2006–2016

Rodinný stav matky	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Svobodná	28 292	38 666	40 581	41 655	44 985	46 887	48 807
Vdaná	70 572	63 252	61 488	58 751	58 593	57 788	57 930
Rozvedená	6 674	6 514	6 299	6 134	6 089	5 911	5 730
Ovdovělá	293	241	208	211	193	178	196
Podíl dětí narozených vdaným ženám (%)	66,7	58,2	56,6	55,0	53,3	52,2	51,4

¹¹ Od 1. 4. 2012 nabyla účinnosti novela zákona o veřejném zdravotním pojištění (č. 48/1997 Sb.), podle níž stát hradí čtyři cykly umělého oplodnění za předpokladu, že v prvních dvou cyklech došlo k přenosu jednoho embrya. V ostatních případech jsou hrazeny pouze tři cykly.

Obr. 4.1 Podíl živě narozených podle rodinného stavu matky (%), 2006–2016

Počet živě narozených dětí rostl meziročně ve všech pořadích narození, výrazně nejvíce v prvním a to o 1 695 na 54 918 dětí v roce 2016. Podíl dětí narozených v prvním pořadí se proto zvýšil z 48,1 % na 48,7 %. I přes absolutní nárůst o 26 dětí na 41 302 pokleslo zastoupení dětí narozených ve druhém pořadí z 37,3 % na 36,7 %. Živě narozených dětí ve třetím a vyšším pořadí přibylo mezi roky 2015 a 2016 o 178, jejich podíl se však snížil o 0,1 p. b. na 14,6 %. Podíl jednotlivých pořadí narození se v poslední dekádě výrazně neměnil. U prvního pořadí šlo o rozmezí hodnot 46–49 %, v případě druhého pořadí byly podíly z jednotlivých let 37–39 % a u třetího a vyššího pořadí 14–15 %.

Tab. 4.4 Živě narození podle pořadí a legitimacy, 2006–2016

	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Živě narození celkem	105 831	108 673	108 576	106 751	109 860	110 764	112 663
v 1. pořadí	51 823	50 989	51 476	51 092	52 106	53 223	54 918
v 2. pořadí	39 038	42 156	41 826	40 078	41 196	41 276	41 302
v 3. a dalším pořadí	14 970	15 528	15 274	15 581	16 558	16 265	16 443
Živě narození v manželství	70 572	63 252	61 488	58 751	58 593	57 788	57 930
v 1. pořadí	30 287	23 937	23 420	22 619	22 243	22 364	22 811
v 2. pořadí	30 237	29 537	28 607	26 676	26 515	25 795	25 527
v 3. a dalším pořadí	10 048	9 778	9 461	9 456	9 835	9 629	9 592
Živě narození mimo manželství	35 259	45 421	47 088	48 000	51 267	52 976	54 733
v 1. pořadí	21 536	27 052	28 056	28 473	29 863	30 859	32 107
v 2. pořadí	8 801	12 619	13 219	13 402	14 681	15 481	15 775
v 3. a dalším pořadí	4 922	5 750	5 813	6 125	6 723	6 636	6 851
Podíl dětí narozených mimo manželství	33,3	41,8	43,4	45,0	46,7	47,8	48,6
v 1. pořadí	41,6	53,1	54,5	55,7	57,3	58,0	58,5
v 2. pořadí	22,5	29,9	31,6	33,4	35,6	37,5	38,2
v 3. a dalším pořadí	32,9	37,0	38,1	39,3	40,6	40,8	41,7

Mezi roky 2015 a 2016 se zvýšily počty živě narozených v manželství v důsledku růstu u prvního pořadí (o 447), naopak u druhého a třetího a vyššího pořadí došlo k poklesu (o 268, resp. 37). Celkově mezi roky 2006 a 2016 však počet narozených prvního pořadí poklesl (o 7 476, 24,7 %), stejně jako se snížily počty dětí narozených v druhém či vyšším pořadí. Pokles u prvních dětí byl dokonce nejvýraznější nejen absolutně, ale i relativně. Počty živě narozených mimo manželství meziročně narostly u všech pořadí – u prvního o 1 248, druhého o 294 a u třetího a vyššího o 215 živě narozených dětí. V poslední dekádě

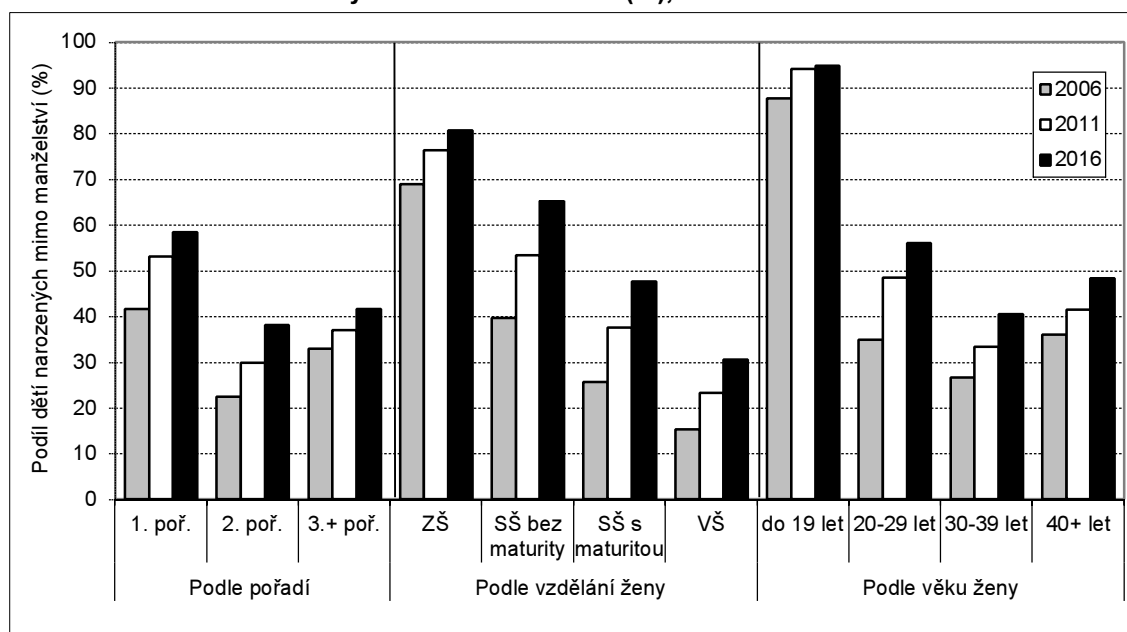
absolutně nejvíce vzrostlo první pořadí (o 10 571), ale relativně se nejvíce zvýšil počet živě narozených dětí mimo manželství u druhého pořadí (o 79,2 %).

Podíl dětí narozených mimo manželství se mezi posledními dvěma sledovanými lety zvýšil ve všech pořadích (tab. 4.4). U prvního pořadí v roce 2016 dosáhl 58,5 %, v případě druhého pořadí 38,2 % a u třetího a vyššího pořadí 41,7 %. Za období let 2006–2016 se tento podíl relativně nejintenzivněji zvýšil u druhého pořadí a to více než o dvě třetiny a z hlediska procentních bodů nejvíce u prvního pořadí (téměř o 17 procentních bodů).

Nejvyšší ukončené vzdělání ženy je významným determinantem reprodukčního chování včetně rozhodnutí o narození dítěte v manželství nebo mimo něj. Ženy s vyšší úrovní vzdělání mají v Česku většinou spíše konzervativnější postoje ve vztahu k narození dítěte do manželství, proto s rostoucím nejvyšším ukončeným vzděláním klesá zastoupení dětí narozených neprovdaným matkám (obr. 4.2). V roce 2016 se ženám se základním nebo nižším vzděláním narodilo mimo manželství 80,7 % dětí, ženám se středním vzděláním bez maturity 65,3 % a s maturitou (či vyšším odborným vzděláním) 47,7 %. Nejnižší podíl byl u vysokoškolsky vzdělaných žen a to 30,6 %. Zároveň ale lze sledovat u žen s nejvyšší úrovní vzdělání nejvyšší relativní nárůst podílu, který byl za posledních deset let dvojnásobný.

Dalším zásadním diferenčním faktorem rození dětí do/mimo manželství je věk ženy. Zatímco nejmladším ženám do 19 let se narodilo v posledním zkoumaném roce 94,9 % dětí mimo manželství, tak u žen ve věku 20–29 let šlo o 56,1 %. Nejmenší podíl byl zaznamenán u věkové skupiny 30–39 let a to 40,5 %. S vyšším věkem zastoupení dětí neprovdaných matek opět vzrostlo na 48,4 % u žen 40letých a starších. V poslední dekádě absolutně i relativně nejvíce vzrostl podíl dětí narozených mimo manželství u věkové skupiny 20–29 let (34,9 % v roce 2006).

Obr. 4.2 Podíl živě narozených mimo manželství (%), 2006–2016

Pozn.: Od roku 2015 se na hlášení o narození rozlišuje i vyšší odborné vzdělání matky, avšak z důvodu srovnatelnosti delší časové řady je zde skupina matek s touto úrovní vzdělání zařazena ke středoškolskému vzdělání s maturitou.

Již delší dobu sice roste podíl dětí narozených mimo manželství, ale to neznamená, že jde o děti matek-samoživitelek. Obsahem hlášení o narození sice není přesné rodinné zázemí, ale dá se předpokládat, že pokud v případě narození dítěte mimo manželství hlášení obsahuje údaje o otci, existuje větší pravděpodobnost, že je otec součástí rodiny a žije s matkou v nesezdaném soužití. Nevyplněné údaje o otci byly v roce 2016 u 7,4 % živě narozených dětí a v případě 15,3 % narozených mimo manželství. V posledních letech tyto podíly mírně klesaly. Nejpodstatnějším determinantem (ne)uvedení údajů o otci bylo

nejvyšší ukončené vzdělání matky, když v roce 2016 nemělo v hlášení vyplněné údaje o otci 38,3 % živě narozených dětí mimo manželství s matkou se základním nebo nižším vzděláním. U středoškolsky vzdělaných žen s maturitou nebo vyšším odborným vzděláním to bylo pouze 7,8 % a u vysokoškolsky vzdělaných 6,6 %. Dalším podstatným faktorem byl i věk matky. U věkových skupin žen ve věku 30–34 a 25–29 let byl podíl nejnižší (10,8 %, respektive 12,1 %), zatímco u matek mladších 20 let to bylo 44,4 %. Výrazněji častěji nebyly údaje o otci uvedené také u nemanželských dětí třetího a vyššího pořadí (28,4 %) oproti prvnímu (13,2 %) a druhému pořadí (13,9 %).

Úroveň úhrnné plodnosti dosáhla v roce 2016 hodnoty 1,63 dítěte na jednu ženu. Vyšší hodnoty bylo v ČR naposledy dosaženo v roce 1993 (1,67). Meziročně se zvýšila o 0,06 a šlo o pátý rok růstu úhrnné plodnosti po sobě. Mezi roky 2006 a 2008 vzrostla z 1,33 na 1,50 dítěte na jednu ženu, poté následoval pokles na 1,43 v roce 2011, a pak již zmiňovaný postupný nárůst. Zvýšila se i hodnota čisté míry reprodukce z 0,759 dívek na jednu ženu v roce 2015 na 0,787 v roce 2016 a to i přes mírné zhoršení úmrtnosti žen v reprodukčním věku. Čistá míra reprodukce na úrovni 1,0 znamená, že se ženě narodí v průměru 1 dcera, jež se zároveň dožije věku matky při svém porodu. Naposledy se České republice podařilo tuto hranici překročit v roce 1979.

Tab. 4.5 Ukazatele plodnosti, 2006–2016

	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Úhrnná plodnost*	1,328	1,427	1,452	1,456	1,528	1,570	1,630
1. pořadí	0,660	0,699	0,719	0,728	0,757	0,787	0,829
2. pořadí	0,477	0,535	0,542	0,531	0,558	0,570	0,582
3.+ pořadí	0,191	0,192	0,191	0,197	0,213	0,212	0,219
Čistá míra reprodukce**	0,638	0,688	0,704	0,705	0,738	0,759	0,787
Průměrný věk matek při narození dítěte	28,9	29,7	29,8	29,9	29,9	30,0	30,0
1. pořadí	26,9	27,8	27,9	28,1	28,1	28,2	28,2
2. pořadí	29,9	30,9	31,0	31,0	31,1	31,2	31,2
3.+ pořadí	33,0	33,3	33,3	33,2	33,3	33,4	33,3

* Průměrný počet živě narozených dětí na jednu ženu reprodukčního věku (15–49 let) za předpokladu zachování měr plodnosti daného roku po celé reprodukční období ženy.

** Čistá míra reprodukce vyjadřuje počet živě narozených dívek na jednu ženu, které by se při úrovni plodnosti a úmrtnosti daného roku dožily věku svých matek při porodu.

Nejvíce k nárůstu úhrnné plodnosti v roce 2016 přispěl vzrůst úhrnné plodnosti 1. pořadí z 0,787 na 0,829 dítěte na jednu ženu v roce 2016. Plodnost ostatních pořadí rostla meziročně pouze mírně (tab. 4.5). Podíl plodnosti prvního pořadí tak meziročně vzrostl na 50,9 %, druhého a třetího a vyššího pořadí poklesl na 35,7 %, respektive 13,5 %. V posledních deseti letech se podíl úhrnné plodnosti prvního pořadí na celkové úhrnné plodnosti pohyboval v rozmezí 48–51 %, u druhého pořadí mezi 36–38 % a třetího a vyššího pořadí v rozpětí 13–15 %.

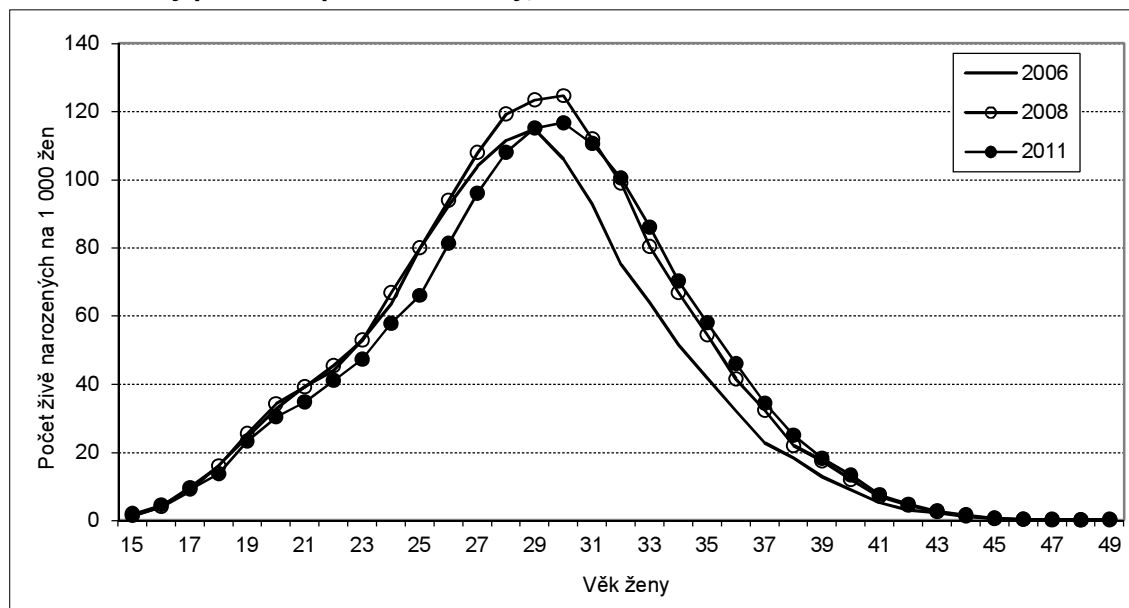
Průměrný věk matky při narození dítěte v roce 2016 stagnoval na hodnotě předchozího roku, na 30,0 letech. V roce 2006 dosahoval hodnoty 28,9 let. V posledních čtyřech letech se jeho nárůst téměř zastavil. Hodnoty úhrnné plodnosti tak již nejsou výrazně ovlivňovány (snižovány) odkládáním rození dětí do pozdějšího věku. Ve sledovaném období nejvíce narostl průměrný věk žen při narození dítěte prvního (z 26,9 na 28,2 let) a druhého (z 29,9 na 31,2 let) pořadí, oproti tomu u třetího a vyššího pořadí byl zaznamenán nárůst z 33,0 pouze na 33,3 let.

Vývoj měr plodnosti podle věku byl v poslední dekádě různorodý. Mezi roky 2006 a 2008, kdy úhrnná plodnost vzrostla, se míry plodnosti zvyšovaly zejména ve věkové skupině žen 28–37 let. Maximální hodnota se přesunula z 29 do 30 let. Pokles celkové intenzity plodnosti ve srovnání let 2008 a 2011 byl způsoben zejména nižšími mírami plodnosti ve věcích mezi 23 a 30 lety v roce 2011. Opětovný nárůst úrovně plodnosti mezi roky 2011 a 2014 byl ovlivněn zejména zvýšením měr plodnosti ve věkové skupině 29–38 let, přičemž v mladších věcích byla patrná spíše stagnace. Za dalším nárůstem úhrnné plodnosti do roku 2016 lze

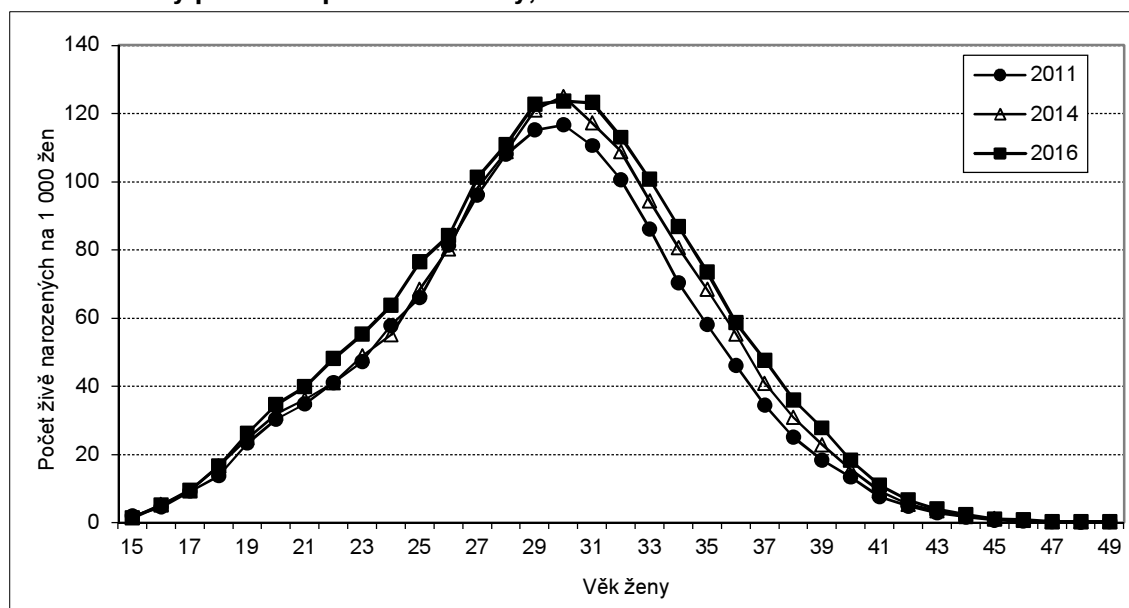

pozorovat vliv vzrůstu měř plodnosti téměř ve všech věcích, přičemž vůbec nejintenzivnější byl ve věkových skupinách 22–25 a 31–39 let.

Obr. 4.3a Míry plodnosti podle věku ženy, 2006–2011

Obr. 4.3b Míry plodnosti podle věku ženy, 2011–2016

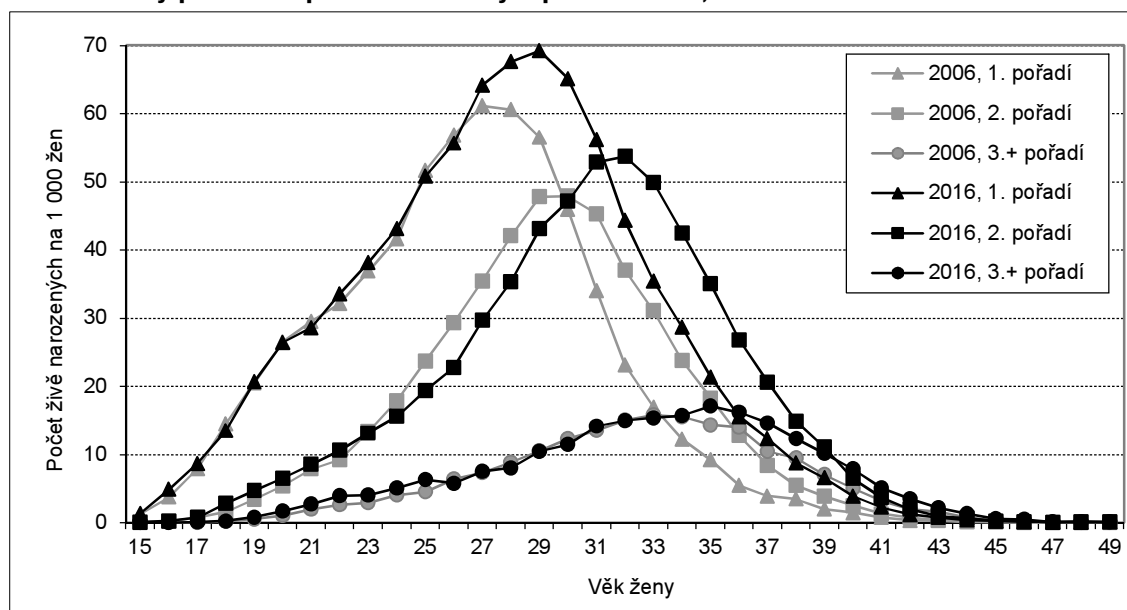

Nejvyšší úroveň plodnosti měly v roce 2016 ženy ve věkové skupině 28–32 let, kde se koncentrovalo 36,4 % z celkové hodnoty úhrnné plodnosti. Maximální intenzita byla ve věku 30 let (124 dětí na 1 000 žen). Při srovnání let 2006 a 2016 je patrné, že se zejména zvýšila intenzita plodnosti žen ve věku mezi 29 a 40 roky, naopak mírný pokles byl zaznamenán mezi věky 25 až 27 let, v ostatních věcích šlo převážně o hodnoty obdobné.

Při srovnání let 2006 a 2016 se míry plodnosti prvního pořadí zvýšily zejména ve věkové skupině matek 28 až 38 let, zatímco v ostatních věcích převážně stagnovaly. Zároveň se posunul věk maximální intenzity plodnosti prvního pořadí z 27 do 29 let. U měř plodnosti druhého pořadí se růst týkal zejména věkové skupiny 31 až 39 let a naopak pokles byl patrný v případě mladších žen ve věku 25–29 let. Věk maximální hodnoty plodnosti se posunul z 30 na 32 let. V poslední dekádě vzrostla intenzita plodnosti třetího a vyššího

pořadí nejvíce u žen mezi 35 až 40 lety. Věk s nejvyšší intenzitou plodnosti se posunul o dva roky na 35 let v roce 2016.

Obr. 4.4 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte, 2006–2016

Tab. 4.6 Míry plodnosti podle věku ženy a pořadí dítěte (na 1 000 žen), 2006–2016

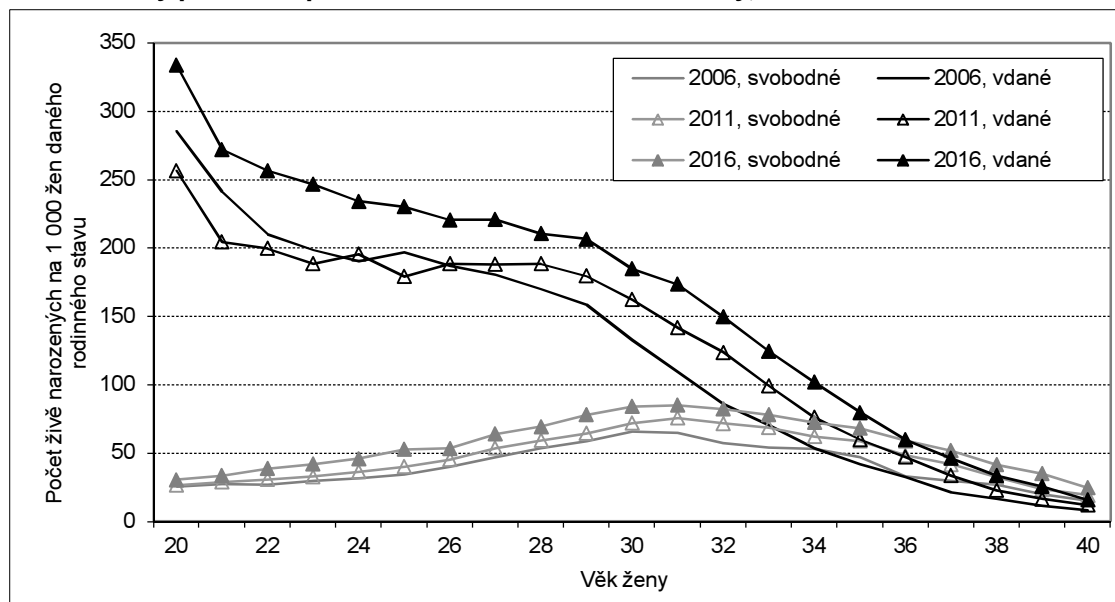
Věk	1. pořadí			2. pořadí			3.+ pořadí			Celkem		
	2006	2011	2016	2006	2011	2016	2006	2011	2016	2006	2011	2016
18	14,5	11,8	13,5	1,5	1,7	2,8	0,1	0,2	0,2	16,1	13,7	16,5
19	20,5	19,2	20,6	3,4	3,5	4,7	0,5	0,6	0,8	24,4	23,2	26,1
20	26,5	22,6	26,4	5,4	6,2	6,5	1,0	1,5	1,7	32,9	30,3	34,6
21	29,5	26,1	28,6	7,8	6,8	8,5	1,9	1,8	2,7	39,3	34,8	39,8
22	32,1	28,8	33,5	9,2	9,3	10,6	2,6	2,8	3,9	44,0	41,0	48,1
23	36,9	31,7	38,1	13,3	12,2	13,1	2,9	3,3	4,0	53,1	47,2	55,3
24	41,6	37,6	43,1	17,8	15,6	15,6	4,1	4,5	5,0	63,5	57,7	63,7
25	51,6	43,0	50,8	23,7	18,1	19,4	4,5	4,9	6,3	79,8	66,0	76,4
26	56,8	52,3	55,6	29,3	22,7	22,8	6,4	6,2	5,7	92,4	81,2	84,1
27	61,2	59,6	64,2	35,4	29,9	29,6	7,3	6,5	7,5	103,9	96,0	101,3
28	60,6	62,6	67,6	42,1	38,0	35,3	8,9	7,4	8,0	111,5	108,0	110,9
29	56,5	61,1	69,2	47,7	44,8	43,1	10,5	9,2	10,4	114,8	115,1	122,7
30	45,9	55,8	65,1	47,8	50,3	47,1	12,3	10,6	11,4	106,1	116,7	123,7
31	34,0	47,1	56,2	45,3	52,3	52,8	13,5	11,1	14,1	92,9	110,5	123,1
32	23,1	35,2	44,3	37,0	52,1	53,7	15,0	13,2	15,0	75,1	100,5	113,0
33	17,0	26,3	35,4	31,1	44,9	49,9	15,8	14,9	15,4	63,9	86,1	100,7
34	12,2	19,9	28,6	23,7	35,8	42,5	15,5	14,6	15,7	51,5	70,3	86,8
35	9,2	14,6	21,4	18,2	28,3	35,0	14,3	15,1	17,1	41,8	58,0	73,5
36	5,4	10,1	15,6	12,7	21,8	26,8	14,0	14,2	16,2	32,2	46,0	58,6
37	3,9	7,1	12,3	8,4	14,1	20,6	10,4	13,1	14,6	22,7	34,4	47,6
38	3,4	4,5	8,7	5,4	10,0	14,9	9,4	10,5	12,3	18,3	25,0	35,9
39	2,0	2,9	6,5	3,8	6,7	11,0	7,0	8,6	10,1	12,8	18,3	27,7
40	1,5	2,6	3,9	2,5	4,2	6,4	5,0	6,4	7,8	8,9	13,2	18,1
41	0,7	1,0	2,2	1,2	2,1	3,7	3,2	4,4	5,0	5,2	7,5	10,9
42	0,3	0,6	1,1	0,7	1,6	1,9	2,0	2,6	3,5	3,0	4,8	6,6
43	0,3	0,3	0,8	0,4	0,7	0,9	1,6	1,8	2,1	2,2	2,8	3,8
44	0,1	0,2	0,3	0,2	0,3	0,6	0,7	1,0	1,3	1,0	1,6	2,3

Pozn.: Tučně zvýrazněny nejvyšší hodnoty v daném pořadí a roce.

Vdané ženy mají nejvyšší intenzitu plodnosti zejména v nejmladších věkových kategoriích, kde sňatek často předchází narození dítěte¹², a následně úroveň plodnosti postupně klesá (obr. 4.5). Intenzita plodnosti vdaných v poslední dekádě vzrostla. Absolutní nárůst byl nejvyšší ve věcích 29 až 34, zatímco pokles byl sledován pouze u nejmladších 18 a 19letých žen. Relativně nejvíce se ovšem míry plodnosti vdaných zvýšily od věku 34 let (zhruba na dvojnásobek). Profil měr plodnosti svobodných žen je více podobný celkovému profilu měr plodnosti s maximem okolo 30 let věku. Ve sledovaném desetiletém období se míry plodnosti svobodných žen zvýšily ve všech věcích. Nejvyšší absolutní nárůst byl ve věkové skupině 29–37 let, zatímco nejvyšší relativní nárůst v mladší věkové skupině 22 až 25 let a pak také u starších 32 let.

Obr. 4.5 Míry plodnosti podle věku a rodinného stavu ženy, 2006–2016

Průměrná doba mezi prvním a druhým porodem mírně poklesla v posledních pěti letech z 4,6 let na 4,3 roky (tab. 4.7). Mezi roky 2006 a 2011 byl pokles ještě výraznější a to z 5,2 let na 4,6 let. Zároveň mezi roky 2006 a 2016 narostlo zastoupení druhých porodů po jednom roce (z 10,5 % na 14,5 %) a dvou letech (z 20,7 % na 30,3 %). Podíl delších meziporodních intervalů klesal, nejvýrazněji u 4letého a to z 12,2 % na 9,3 % ve stejném období.

I v případě průměrného intervalu mezi druhým a třetím porodem došlo v poslední dekádě k poklesu – z 6,9 na 5,8 let (tab. 4.7). Nejčastěji byl dlouhodobě zastoupen dvouletý meziporodní interval, jehož zastoupení vzrostlo z 12,4 % na 17,8 %. Nárůst byl zaznamenán ještě u jednoletého a tříletého intervalu, ale také u třetích dětí narozených 5 až 7 let po druhých. U ostatních intervalů došlo k poklesu podílu. Například u desetiletého a delšího intervalu to bylo z 24,6 % na 14,4 %.

¹² Předmanželská koncepce (podíl narozených v 1. pořadí do 8 měsíců po sňatku z celkového počtu narozených v 1. pořadí v nynějším manželství v %) dosáhla v roce 2016 hodnoty 24,8 %. U žen ve věku do 24 let byl podíl vyšší – 44,1 %.

Tab. 4.7 Meziporodní intervaly, 2006–2016

Meziporodní interval (roky)	Interval mezi 1. a 2. porodem (%)							Interval mezi 2. a 3. porodem (%)						
	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,8
1	10,5	13,2	13,7	13,7	13,9	14,5	14,5	10,7	11,2	12,5	12,5	12,9	12,4	12,8
2	20,7	28,2	28,4	29,2	28,9	29,5	30,3	12,4	16,4	18,1	16,9	17,8	18,2	17,8
3	17,9	20,1	19,8	18,9	18,3	17,3	17,7	10,0	13,6	13,8	14,1	14,4	13,1	12,6
4	12,2	9,7	10,0	10,2	9,8	9,6	9,3	9,7	8,8	9,0	9,7	9,0	9,3	8,5
5	8,3	6,9	7,2	7,4	7,7	7,5	6,9	7,5	8,1	7,7	8,4	8,1	8,6	8,5
6	7,2	5,1	5,1	5,1	5,7	5,8	5,7	7,2	6,5	6,8	7,0	7,2	7,8	8,3
7	5,1	3,5	3,6	3,7	3,9	4,1	4,1	6,3	5,8	5,8	5,5	5,7	6,1	6,7
8	3,7	2,7	2,5	2,4	2,5	2,8	2,9	5,9	4,6	4,4	4,5	5,2	5,0	5,4
9	2,8	2,0	1,8	1,9	1,8	2,1	2,1	5,2	4,3	4,0	4,1	3,9	3,9	4,1
10	2,4	1,7	1,5	1,4	1,5	1,6	1,4	4,6	3,8	3,2	3,2	3,0	3,0	3,4
11	2,0	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	4,4	3,1	3,0	2,8	2,6	2,7	2,8
12	1,9	1,1	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	3,9	2,6	2,4	2,3	2,3	2,0	1,8
13	1,5	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	3,5	2,6	1,8	2,1	1,8	1,7	1,6
14	1,1	0,7	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	2,6	1,7	1,5	1,6	1,5	1,4	1,3
15	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	2,0	1,8	1,3	1,2	1,1	1,2	1,0
16	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	1,2	1,3	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7
17	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	1,0	1,0	1,0	0,6	0,5	0,7	0,6
18	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,6	0,8	0,9	0,6	0,5	0,5	0,4
19	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,4	0,5	0,4	0,6	0,4	0,4	0,3
20+	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Průměrná délka (roky)	5,2	4,6	4,5	4,4	4,5	4,4	4,3	6,9	6,3	6,0	5,9	5,8	5,8	5,8

Pozn.: Výpočet z absolutních počtů živě narozených z jednočetných porodů.

Podíl živě narozených dětí s jiným než (odvozeným¹³) českým státním občanstvím na všech živě narozených dětech mezi roky 2006 a 2016 narostl z 1,6 % na 3,3 %, absolutně vyjádřeno z 1 725 na 3 709 živě narozených dětí. V posledním roce se narodilo nejvíce dětí se státním občanstvím Ukrajiny (931 případů), které tak poprvé početně překonaly dlouhodobě vedoucí děti s vietnamským státním občanstvím (912 dětí v roce 2016). Ve srovnání s rokem 2006 vzrostly počty narozených dětí s ukrajinským občanstvím téměř na trojnásobek, zatímco v případě vietnamských dětí zhruba o polovinu. Třetí nejpočetnější skupinou jsou dlouhodobě děti se slovenským (583 v posledním sledovaném roce) státním občanstvím.

Tab. 4.8 Živě narození podle státního občanství*, 2006–2016

	2006	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Živě narození s cizím státním občanstvím	1 725	2 959	3 270	3 345	3 482	3 631	3 709
- podíl na úhrnu (%)	1,6	2,7	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3
z toho státní občanství:							
Ukrajina	315	730	737	781	846	917	931
Vietnam	608	893	1 104	965	996	1 041	912
Slovensko	241	413	389	459	530	509	583
Rusko	105	192	225	225	204	234	266
Rumunsko	23	38	44	60	81	76	123

* Výběr a řazení občanství podle četnosti v roce 2016.

¹³ Státní občanství dítěte se na statistickém hlášení přímo nesleduje, je odvozováno od občanství rodičů. Cizí státní občanství ČSÚ udává pouze u dětí, u kterých ani jeden z rodičů neměl v době narození dítěte státní občanství ČR. Počet živě narozených dětí podle odvozeného státního občanství je tedy ovlivněn i tím, že některé subpopulace cizinců rodí děti spíše v rámci homogenních párů z pohledu státního občanství (např. Vietnamci) a tudíž mají jejich děti odvozené cizí státní občanství. Jiné subpopulace zase rodí převážně v páru s občanem/občankou České republiky a u jejich dítěte je proto odvozeno české státní občanství.

Zastoupení živě narozených dětí matkám narozeným mimo území ČR se mezi roky 2012 (první rok, kdy je možné údaj sledovat) a 2016 zvýšilo z 5,8 % na 6,8 % a absolutní počet z 6 336 na 7 645. Nejčastější země narození matek byla ve všech sledovaných letech Slovensko (2 972 v roce 2016) následovaná Ukrajinou (1 399) a Vietnamem (1 011). Z porovnání údajů z tabulek 4.8 a 4.9 je zřejmé, že děti narozené matkám se slovenským původem měly velmi často odvozené české státní občanství (tedy alespoň jeden z rodičů měl české občanství).

Tab. 4.9 Živě narození podle země narození matky*, 2012–2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Živě narození s cizí zemí narození matky	6 336	6 693	6 975	7 530	7 645
- podíl na úhrnu (%)	5,8	6,3	6,3	6,8	6,8
z toho země narození:					
Slovensko	2 384	2 541	2 624	2 894	2 972
Ukrajina	1 070	1 170	1 245	1 360	1 399
Vietnam	1 179	1 046	1 065	1 117	1 011
Rusko	340	347	377	437	448
Moldavsko	102	97	103	129	160

* Výběr a řazení států narození matky podle četnosti v roce 2016.